

Správa

Stretnutie expertov na problematiku demencie

Luxemburg 4.-5. februára 2014

Ivan Dóci

V dňoch 4.-5.februára 2014 sa v Luxemburgu konalo stretnutie vládnych expertov na problematiku demencie z krajín Európskej únie a Nórska (v angličtine Meeting of the Governmental Experts on Dementia). Každá krajina mala na stretnutí jedného zástupcu, za Slovensko bol na stretnutie Ministerstvom zdravotníctva SR nominovaný a vyslaný hlavný odborník MZ SR pre odbor psychiatria – autor tejto správy. Stretnutie odborníkov na demenciu sa pod záštitou Európskej únie uskutočnilo prvýkrát v histórii.

Hlavnou témou tohto stretnutia expertov bolo predložiť členským krajinám výsledky štúdie s názvom ALCOVE, ktorú previedla Európska Unia, a informovať o aktivitách organizácie JPND, ktorá sa zaoberá výskumom Alzheimerovej choroby a ďalších neurodegeneratívnych ochorení. Na záver stretnutia prebehla voľná diskusia expertov o problematike demencií v jednotlivých krajinách.

Štúdia ALCOVE

Jedná sa o skrátenejší názov, ktorý bol odvodený z kompletného názvu ALzheimer's COoperative Valuation in Europe. Štúdia prebehla v rokoch 2011-2013 v 19 krajinách Európy. Spolupracovalo aj 14 ďalších krajín (ako tzv. asociovaní partneri) a zapojených bolo aj ďalších 14 inštitúcií (Collaborating Partners). Štúdia mala tri základné smery, ktoré viedli Francúzsko, Španielsko a Slovensko, ktoré sa zaoberalo neuroimunológiou. Základným motívom k realizácii tejto štúdie bola snaha získať informácie, ktoré by v budúcnosti mohli byť využiteľné na zlepšenie života osôb s Alzheimerovou chorobou. Oblasťami výskumu v rámci štúdie bolo získanie epidemiologických dát, spôsob určovania diagnózy demencie, problematika vzťahu etiky a demencie, behaviorálne a psychologické symptómy pri demencii a podávanie antipsychotík pri demencii.

Čo to je JPND (Joint Programming in Neurodegenerative Disorders)?

Je to organizácia, ktorá koordinuje aktivity v oblasti výskumu neurodegeneratívnych ochorení v Európe. Tento výskum je rozsiahly a v súčasnosti tak finančne náročný, že nie je možné, aby ho financovala len jedna krajina, resp. je zbytočné, aby v rôznych krajinách prebiehali rovnaké alebo podobné výskumy bez toho, aby výskumné tímy spolupracovali. Spojenie síl a financií v Európe na tento výskum je potrebné aj preto, že v súčasnosti Spojené štáty americké a Čína investujú do tohto výskumu naozaj vysoké čiastky a majú tento výskum dobre financovaný a koordinovaný na ich národnej úrovni. Rozpočet JPND v roku 2011 bol 370 miliónov eur.

Ako sa JPND snaží v Európe koordinovať výskum v oblasti neurodegeneratívnych ochorení?

JPND hľadá centrá výskumu v Európe, synchronizuje investície do tohto výskumu, získava a rozdeľuje finančné prostriedky na tento výskum, komunikuje a je partnerom orgánov Európskej únie. Základná otázka výskumu v súčasnosti je: či je možná prevencia Alzheimerovej choroby? Odpoveď na túto otázku je v súčasnosti najdôležitejšia vo výskume NDO. Jednoznačná odpoveď na túto otázku by nasmerovala celú spoločnosť určitým smerom. Ak je možná prevencia, tak investície do tejto prevencie by ušetrili finančné prostriedky investované do liečby a starostlivosti o pacientov s Alzheimerovou chorobou. Ak prevencia nie je možná, tak by bolo možné finančné prostriedky nasmerovať do starostlivosti o týchto chorých.

Ako je organizovaná činnosť JPND?

Táto organizácia má tzv. akčné skupiny (Action Groups), ktoré sú zamerané na jednotlivé oblasti výskumu neurodegeneratívnych ochorení. Najdôležitejšie skupiny sú nasledovné: pre paliatívnu starostlivosť, pre animálne a bunkové modely, pre technológie uľahčujúce život (Assistent Living Technologies) a skupina pre longitudinálne štú-

die (Longitudinal Cohort Studies). Pracuje aj skupina pre zosúladienie národných programov v oblasti Alzheimerovej demencie a pre spoluprácu s verejnosťou (Involvement of Public in Neurovegetative Research).

Diskusia

Na záver stretnutia bola rozsiahla diskusia. Predkladám najzaujímavejšie myšlienky účastníkov. Je potrebné presvedčiť politikov v jednotlivých krajinách, že je vhodné investovať do výskumu a prevencie Alzheimerovej choroby – to však v mnohých krajinách nie je jednoduché, pretože politické reprezentácie často preferujú krátkodobé investície pred investíciami stredne a dlhodobými.

Zástupkyňa Nórska upozornila, že v najbližších desaťročiach vznikne v Európe nová generácia dôchodcov s inými očakávaniami a potrebami v porovnaní s dôchodcami v minulosti. Jedná sa o generáciu dnešných európskych päťdesiatnikov strednej triedy, ktorá má v súčasnosti vyšší životný štandard a iný spôsob života, ako dôchodcovia pred niekoľkými desaťročiami. Táto nová generácia dôchodcov odíde do dôchodku vo veku, kedy budú ešte telesne aj psychicky výkonní, bude ich (štatisticky) čakať okolo 20-25

rokov života v dôchodku a budú v dôchodkovom veku očakávať nadštandardné služby aj v sociálnej oblasti.

Zástupcovi niektorých krajín upozornili na to, že existujú európske štáty, v ktorých je veľmi oddelená liečba a sociálna starostlivosť o osoby s Alzheimerovou demenciou, a to najmä pre financovanie zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb z dvoch rôznych zdrojov. Toto sa čiastočne týka aj Slovenska – zdravotnú starostlivosť financujú zdravotné poisťovne, ktoré však nefinancujú sociálnu starostlivosť a naopak, sociálne služby sú financované z iného zdroja, ktorý nemôže financovať lekársku starostlivosť. Starostlivosť o ľudí s demenciami by však mala byť komplexná.

Ďalšie krajiny upozornili na problém s nedostatkom pracovníkov v oblasti opatrovania dementných ľudí a to napriek výborným finančným podmienkam, ktoré niektoré krajiny týmto pracovníkom ponúkajú (napríklad Nórsko).

Na konci stretnutia expertov bol prezentovaný návrh, aby sa tieto stretnutia konali v pravidelných intervaloch. Najbližší termín bol určený na druhú polovicu roku 2014.

Do redakcie došlo 6.2.2014